

ΜΑΘΗΜΑ 18

ΚΛΙΣΗ ΘΗΛΥΚΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ - 3

ΘΗΛΥΚΑ ΑΡΧΑΙΟΚΛΙΤΑ σε -ος

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
Ονομαστική	η οδός	η ληωφόρος	η έγκυος
Γενική	της οδοῦ	της ληωφόρου	της εγκύου
Αιτιατική	την οδό	την ληωφόρο	την έγκυο
Κλητική	(ὦ) οδέ	(ὦ) ληωφόρε	(ὦ) έγκυε
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
Ονομαστική	αι οδοί	αι ληωφόροι	αι έγκυοι
Γενική	των οδῶν	των ληωφόρων	των εγκύων
Αιτιατική	τις οδούς	τις ληωφόρους	τις εγκύους
Κλητική	(ὦ) οδοί	(ὦ) ληωφόροι	(ὦ) έγκυοι

- Σύμφωνα με την "οδό" κλίνονται τα:
αεροσυνοδός, κιβωτός, (η) σορός*, Αιδηψός και Δαμασκός (μόνο στον ενικό), κλπ.

* Δεν μπερδεύουμε την λέξη "ο σορός" (ένα σύνολο από πράγματα πεταμένα το ένα πάνω στο άλλο), με την λέξη "η σορός" (το σώμα ενός νεκρού).

- Σύμφωνα με την "ληωφόρο" κλίνονται τα:
ράβδος, ψήφος, διχοτόμος, άμμος, κλπ.
Επίσης ονόματα όπως : Δήλιος, Κάσος, Ρόδος, Κύπρος, κλπ. (μόνο στον ενικό).

- Σύμφωνα με την "έγκυο" κλίνονται τα:
περίμετρος, διαγώνιος, διάμεσος, ήπειρος, υδρόγειος, έρημος, χερσόνησος, εγκύκλιος, άβυσσος, πρόοδος, περίοδος, είσοδος, έξοδος, παράγραφος, κλπ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Τα ιδιόκλιτα σε -ος κλίνονται ακριβώς όπως τα αρσενικά ουσιαστικά σε -ος.
2. Επειδή έχουν την κλίση των αρσενικών σε -ος, πολλοί μπερδεύουν τα γένη, και πολλές θηλυκές λέξεις τις προφέρουν σαν αρσενικές.

α) Δεν είναι "ο ψήφος, ο άμμος, ο σορός"· είναι "η ψήφος, η άμμος, η σορός".

β) Δεν είναι "οι έγκυες [γυναίκες], τις έγκυες [γυναίκες]"· είναι "οι έγκυοι [γυναίκες], τις εγκύους [γυναίκες]"

[Παρ' όλα αυτά, σήμερα όλο και περισσότερο ακούγονται γύρω μας –και σιγά-σιγά επιβάλλονται– οι λανθασμένοι τύποι "Οι έγκυες γυναίκες, τις έγκυες γυναίκες".]

ΘΗΛΥΚΑ ΑΡΧΑΙΟΚΛΙΤΑ σε -η, -ω

ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

Τα ιδιόκλιτα θηλυκά σε -η (πληθυντ. -εις) είναι αρχαίες λέξεις οι οποίες στον ενικό αριθμό με τα χρόνια πήραν την κλίση της δημοτικής, ενώ στον πληθυντικό έχουν κρατήσει την αρχαία κλίση: η πόλη - οι πόλεις, η δύναμη - οι δυνάμεις, κλπ.

Μέσα στις παρενθέσεις, στον ενικό αριθμό του παρακάτω πίνακα υπάρχει και η αρχαία κλίση, επειδή μέχρι σήμερα δεν έχει ξεχαστεί εντελώς αλλά χρησιμοποιείται ακόμη από αρκετούς που μιλάνε ελληνικά.

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
Ονομαστική	η πόλη (πόλις)	η διάθεση (διάθεσις)	η ηχώ
Γενική	της πόλης (πόλεως)	της διάθεσης (διαθέσεως)	της ηχούς
Αιτιατική	την πόλη (πόλιν)	την διάθεση (διάθεσιν)	την ηχώ
Κλητική	(ὦ) πόλη (πόλις)	(ὦ) διάθεση (διάθεσις)	(ὦ) ηχώ
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
Ονομαστική	οι πόλεις	οι διαθέσεις	—
Γενική	των πόλεων	των διαθέσεων	—
Αιτιατική	τις πόλεις	τις διαθέσεις	—
Κλητική	(ὦ) πόλεις	(ὦ) διαθέσεις	—

• Σύμφωνα με την "πόλη" κλίνονται τα:

τάξη, λύση, γνώση, έλξη, κλίση, λέξη, πράξη, σκέψη, στάση, σχέση, τάση, φράση, λάμψη, κρίση, πίστη, ψύξη, ἠήξη, βάση, γλάση, κλπ.

• Σύμφωνα με την "διάθεση" κλίνονται τα:

άσκηση, αίσθηση, ανάσταση, αντίληψη, γέννηση, είδηση, είσπραξη, έπαυλη, επίσκεψη, κατάσταση, υπόθεση, απόδειξη, υπόδειξη, επίδειξη, εκτέλεση, κυβέρνηση, ένεση, δέηση, ποίηση, άνεση, δύναμη, διαίρεση, δίωξη, κλπ.

• Σύμφωνα με την "ηχώ" (η οποία δεν έχει πληθυντικό) κλίνονται κάποια κύρια λόγια ονόματα, ονόματα δηλαδή που μας έρχονται από την αρχαία γλώσσα: Ιώ, Ηρώ, Διδώ, Μυρτώ, Καλυψώ, κλπ.

Βέβαια, στις μέρες μας τα πιο πολλά από αυτά τα ονόματα κλίνονται από τους περισσότερους σύμφωνα με τους κανόνες της δημοτικής (της Μυρτώς, της Ηρώς, κλπ).

Οι αρχαίοι τύποι έχουν παραμείνει κυρίως στην λόγια γλώσσα.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

- Όλα τα ιδιόκλιτα θηλυκά σε -η, στην ονομαστική του πληθυντικού τονίζονται στην παραλήγουσα.
- Όλα τα ιδιόκλιτα θηλυκά σε -η σχηματίζουν την γενική πληθυντικού σε -εων. Π.χ. η πόλη - των πόλεων, η δύναμη - των δυνάμεων, κλπ.

ΜΑΘΗΜΑ 18

ΟΝΟΜΑ:

ΚΛΙΣΗ ΘΗΛΥΚΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ - 3 ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Συμπληρώστε τις πτώσεις στα παρακάτω ουσιαστικά:

Ονομαστική ενικού	Γενική ενικού	Ονομαστική πληθυντικού	Γενική πληθυντικού
α'. η κιβωτός
β'. η διχοτόμος
γ'. η περίοδος
δ'. η είσοδος
ε'. η έξοδος
στ'. η ψήφος
ζ'. η άμμος	—	—
η'. η έγκυος
θ'. η έρημος
ι'. η χερσόνησος
ια'. η ηθοποιός
ιβ'. η έφοδος
ιγ'. η συνοδός
ιδ'. η δίφθογγος
ιε'. η Αμοργός	—	—
ιστ'. η Αιδηψός	—	—
ιζ'. η ήπειρος
ιη'. η διαγώνιος
ιθ'. η άποψη
κ'. η σκέψη
κα'. η απόδειξη
κβ'. η κλίση
κγ'. η ένεση
κδ'. η εξέταση
κε'. η βάση
κστ'. η πράξη
κζ'. η τάξη
κη'. η αίσθηση
κθ'. η γέννηση
λ'. η γνώση
λα'. η είδηση
λβ'. η λάμψη

2. Ξαναγράψτε τις παρακάτω προτάσεις, βάζοντας στον πληθυντικό τις υπογραμμισμένες λέξεις (αλλάζοντας και όποια άλλη λέξη είναι αναγκαίο να αλλαχτεί):

α'. Η τάξη μου βρίσκεται στον δεύτερο όροφο του σχολείου.

..... Οι τάξεις μας βρίσκονται στον δεύτερο όροφο του σχολείου.

β'. Το πρόβλημα λύνεται με πρόσθεση και αφαίρεση.

γ'. Ετοίμασες την πρόσκληση για το πάρτυ;

δ'. Το πρόβλημα αυτό έχει δύσκολη απάντηση.

ε'. Το λεωφορείο αργεί να περάσει από την στάση.

στ'. Η είδηση έκανε γρήγορα τον γύρο του κόσμου.

ζ'. Είμαι υπεύθυνος για την πράξη μου.

3. Κλίνετε τις παρακάτω λέξεις:

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
Ονομαστική	η έγκυος γυναίκα	η ειδική περίπτωση
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		

4. Συμπληρώστε τα κενά των προτάσεων, βάζοντας τις λέξεις των παρενθέσεων στον σωστό τύπο.

α'. Στις εθνικές (επέτειος) τα σχολεία παραμένουν κλειστά.

β'. Του στέρησαν το δικαίωμα της (έξοδος) από την χώρα.

γ'. Το κλίμα των (έρημος) είναι πολύ ξηρό.

δ'. Ο καπνός των (καπνοδόχος) φαίνεται από μακριά.

ε'. Οι (παράγραφος) κάνουν ένα κείμενο πιο ξεκούραστο στο μάτι.

στ'. Χρησιμοποιεί παράξενες (μέθοδος) για να κάνει τις έρευνές του.

ζ'. (διχοτόμος) ήλμε μία ευθεία που χωρίζει μία γωνία σε δύο ίσα μέρη.